

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΑΝΑΥΡΟΥ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Φοιτήτρια.: Γανωτοπούλου Ελένη
Επιβλ. διδ: Μανωλίδης Κώστας

Βόλος, Φεβρουάριος 2011

Διπλωματική Εργασία

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΥΡΟΥ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Φοιτήτρια: Γανωτοπούλου Ελένη

Επιβλέπων καθηγητής : Μανωλίδης Κώστας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία αφορά τον σχεδιασμό και την δημιουργία μιας συλλογική κατοικίας για άτομα της τρίτης ηλικίας με κοινόχρηστες εγκαταστάσεις και διάφορες υπηρεσίες. Δεν αποτελεί και ούτε έχει το ρόλο κλινικής η χώρου διαμονής για ηλικιωμένα άτομα με πολύ σοβαρά προβλήματα υγείας που χρειάζονται εντατική και συνεχή παρακολούθηση και φροντίδα από νοσηλευτικό προσωπικό, μιας και δεν μπορεί να παρέχει τέτοιες υπηρεσίες.

Η βασική ιδέα εκκίνησης για την μορφή της προτεινόμενης κατοικίας ήταν η επιθυμία για μια καθαρή μορφή με εσωτερικούς ημιυπαίθριους χώρους και η επιθυμία για μια κατοικία φιλική προς τα άτομα της τρίτης ηλικίας – τόσο ως προς την μορφή και την εσωτερική οργάνωση της όσο και ως προς τον τρόπο κατοίκησης και χρήσης της. Μια κατοικία που θα ενισχύει και θα ενθαρρύνει τους χρήστες της προς ένα πιο συλλογικό τρόπο ζωής και προς μια πιο δραστήρια καθημερινότητα, ενώ παράλληλα θα τους παρέχει το αίσθημα της ασφάλειας και την αίσθηση της «γειτονιάς».

Η κατοικία βρίσκεται στην περιοχή του Άναυρου στην πόλη του Βόλου και τοποθετείται ανάμεσα σε δυο σχολικά συγκροτήματα. Το κτήριο συγκροτείται από τέσσερις αυτοτελείς γραμμικές κτιριολογικές μονάδες κατοικιών σχεδόν παράλληλες μεταξύ τους, οι οποίες συνδέονται με κοινόχρηστους συλλογικούς χώρους, που έχουν τοποθετηθεί κάθετα και ανάμεσα σ' αυτές με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργούνται τρεις μεγάλες κεντρικές υπαίθριες αυλές αλλά και ημιυπαίθριοι χώροι στο εσωτερικό του.

Η συλλογική κατοικία αναπτύσσεται περιμετρικά του οικοπέδου της με επιμέρους κτιριολογικές μονάδες διαφορετικού ύψους σε κάθε πλευρά, έτσι ώστε να αποφεύγεται όσο τον δυνατόν γίνεται η σκίαση των γειτονικών κτηρίων και να επιτυγχάνεται ο καλύτερος αερισμός και ηλιασμός των επιμέρους μονάδων της. Η συγκεκριμένη διάταξη των κτιριολογικών μονάδων, λειτουργεί σαν «φυσικό όριο» του οικοπέδου με τα γειτονικά κτήρια αλλά και σαν «φίλτρο» προστασίας του εσωτερικού του από τα αδιάκριτα βλέμματα των περαστικών. Παράλληλα παρέχει διαφορετική θέα σε κάθε κτιριολογική μονάδα.

Διαθέτει συνολικά 26 μονάδες κατοικίας, όπου μπορούν να φιλοξενηθούν συνολικά έως και 58 άτομα.. Οι μονάδες κατοικίας της δεν έχουν ιδρυματικό χαρακτήρα και απευθύνονται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που επιζητούν ένα πιο συλλογικό τρόπο ζωής. Είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να καλύπτουν τους διαφορετικούς τρόπους ζωής των ηλικιωμένων ατόμων μέσα από 3 βασικούς τύπους μονάδων κατοικίας, που τους επιτρέπει να επιλέξουν τον βαθμό ανεξαρτησία που θα τους παρέχεται με βάση την επιθυμία και τις ανάγκες του καθενός ατόμου ξεχωριστά. Αποτελούν αυτόνομες και ανεξάρτητες κατοικίες από τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις του κτηριακού συγκροτήματος και έτσι οι ένοικοι μπορούν να «λειτουργήσουν» μέσα σε αυτές όπως ακριβώς θα έκαναν στο «σπίτι» τους. Παράλληλα, η ύπαρξη των κοινόχρηστων χώρων που διατίθενται για διάφορες δραστηριότητες (π.χ. αίθουσα χορωδίας, χορού, κεραμικής, βιβλιοθήκη, κ.λ.π.) αλλά και η δυνατότητα παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών στους ενοίκους των κατοικιών (π.χ. σίτιση, ιατρική μέριμνα, υπηρεσίες καθαριστήριου κ.λ.π.), μπορεί να βελτιώσουν αισθητά την καθημερινότητα τους.

Η ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των χρηστών της και η ενθάρρυνση τους στην δημιουργία νέων στενών σχέσεων μεταξύ τους, μέσα από την συλλογική χρήση των κοινόχρηστων χώρων της κατοικίας αλλά και μέσα από την μεταξύ τους συνεργασία και συνεισφορά, αποτελεί βασική επιδίωξη της σχεδιαστικής πρότασης της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας. Οι κοινόχρηστοι χώροι της κατοικίας διαφοροποιούνται και ιεραρχούνται σε περισσότερο και λιγότερο «ιδιωτικούς» χώρους.

Ο χρόνος και η κίνηση είναι σημαντικοί παράμετροι για να κατανοήσει κανείς τη συγκεκριμένη κτηριολογική πρόταση στο σύνολο της, περπατώντας γύρω της και στο εσωτερικό της . Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στο σχεδιασμό και στην οργάνωση της κατοικίας, τόσο ως προς την κάτοψη όσο και ως προς τις όψεις της, έτσι ώστε να αποτελέσει ένα φιλόξενα κοινωνικά περιβάλλον όχι μόνο ως προς του χρήστες της αλλά και ως προς την υπόλοιπη γειτονιά. Λήφθηκαν σοβαρά υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες της τρίτης ηλικίας ώστε να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον που θα τους παρέχει μέγιστη ελευθερία κινήσεων και ποικιλία δραστηριοτήτων.

Οι όψεις του κτηριακού συγκροτήματος οργανώνονται έτσι ώστε να έχουν ένα σαφές και διακριτό ύφος τόσο στο εξωτερικό του κτηριακού συγκροτήματος όσο και στο εσωτερικό του . Πρόθεση μου ήταν το τελικό αποτέλεσμα των όψεων της κατοικίας να είναι αρκετά σύγχρονο αλλά και να έχει αναφορές σε στοιχεία παλαιών κατοικιών του Βόλου, είτε μέσα από την χρήση υλικών και χρωμάτων που να είναι οικεία στα ηλικιωμένα άτομα (π.χ. μάρμαρο, πέτρα Πηλίου, μπετόν, σοβάς σε γκρι και λευκούς τόνους, ξύλο κ.λ.π.), είτε μέσα από την επανάχρηση και την «αναπροσαρμογή» παραδοσιακών στοιχείων όπως π.χ. είναι οι λευκές κορνίζες των παραθύρων. Οι ημιυπαίθριοι χώροι της κατοικίας διαμορφώνονται σαν μικρές «πλατείες» ή βεράντες, που είναι ειδικά διαμορφωμένες έτσι ώστε να είναι προσβάσιμες από όλους και να αποτελούν ένα ευχάριστο περιβάλλον.

Degree thesis

Collective housing for the elderly in the district of Anavros in the city of Volos.

Student: Ganotopoulou Eleni

Supervisor : Manolidis Kostas

SUMMARY

This degree thesis deals with the design and the creation of collective housing for elderly people including communal facilities and various services. The housing doesn't play the role of a clinic or of a residence for elderly people with severe health problems that require intensive and continuous caring from nursing staff, because it can not provide such services.

The basic idea of the form of the proposed housing originate from the desire for a clear form with outdoor areas in its interior, and the desire for a housing which will be friendly to the elderly people -both in its form and internal organisation as well as in the way of living in it and using it. A residence that will strengthen and encourage its inhabitants to a more collective way of live and towards a more active daily routine, while it will provide them too with a sense of security and a feeling of "neighbourhood".

The residential building is located in the district of Anavros in the city of Volos between two schools. The building is consisted of four independent linear residential units almost parallel to each other, which are linked with collective spaces that are placed vertical between them in a way to create three large central courtyards and open –air spaces in its interior.

The collective housing is developed around the site with individual building units of different height in each side, so to be avoided as much as possible the shading of the neighboring buildings and also to be achieved the best ventilation and sunlight for its units. This provision of the units, functions as a "natural border" with the surrounding buildings as well as a "filter" of visual protection for the interior of the housing. This provision also provides different vistas to each unit.

The housing contains 26 residential units, which can accommodate maximum 58 people. The residential units are not institutional and aim at senior citizens who seek a more collective way of life. They are designed to satisfy different models of life of elderly people through 3 basic types of housing units, allowing them to choose the degree of independence they would like to have as each wish or need individually. The residential units are autonomous and independent spaces from the rest facilities of the housing complex so its residents can live in

them just as they would wish and behave in their "home". Furthermore, the public spaces and the various activities that are available to them (e.g. choir room, dance, pottery, library, etc.) and the services (e.g. medical care, laundry, etc) that can be provided to the residents can significantly improve their daily lives.

The strengthening of social relationships between the inhabitants of the residences and the encouragement to create new "stronger" relations between them through the use of the collective spaces of the residence and through their cooperation and contribution is an important aim for this design proposal of this thesis. The collective and communal spaces of the housing differentiated and prioritized to "more" and "less" private areas.

Time and motion are important parameters to be able someone to understand this building as a whole, by walking around it and in its interior. It has been given particular emphasis in the design and the organization of the residence, both in the plans and on the facades of the housing, so to become a welcoming social environment not only for its users but also to the rest of neighborhood. Special needs of elderly were taking seriously into account in aim to create a safe environment for them that will provide the maximum freedom and variety of activities

The facades of this building complex are organized in a way to have a clear and distinct style both on the exterior of the building complex and on its interior. In my intentions, was the final result of the facades of the housing to be contemporary but also to have references in elements of old houses of Volos, either through the use of materials and colors that are familiar to the elderly people (e.g. marble, rock from Pelion, plaster in grey and white color , wood etc), or through the reuse and 'adjustment' of local/traditional elements, like for example the white frames of the windows. The semi open-air areas of the residential building are designed like small "squares" or "patios" which are especially designed to be accessible to everyone and a pleasant environment.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	7
ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	
Εισαγωγή.....	15
1. Χωροθέτηση στον αστικό ιστό.....	17
2. Τυπολογία γενικής χωρικής οργάνωσης του κτηρίου.....	19
3. Βασική συνθετική ιδέα – concept.....	19
4. Σχέση με το άμεσο περιβάλλον.....	22
5. Πρόσβαση –Διάγραμμα κίνησης	23
6. Λειτουργικό Διάγραμμα / Κτιριολογικό πρόγραμμα.....	24
7. Οργάνωση και ανάλυση των επιμέρους μονάδων κατοικίας της συλλογικής κατοικίας.....	26
8. Χρήση υλικών – οργάνωση των όψεων της κατοικίας Συλλογική κατοικία	28
ΓΡΑΜΜΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	31
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	57

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η **παρούσα διπλωματική εργασία** έχει ως θέμα τον σχεδιασμό μιας πρότυπης συλλογικής κατοικίας στην πόλη του Βόλου. Πρόκειται για κατοικίες που προορίζονται για άτομα που έχουν περάσει σε ένα διακριτό στάδιο της ζωής τους -στο οποίο αναφερόμαστε κοινώς ως «γηρατεία», οι οποίες όμως δεν έχουν ιδρυματικό χαρακτήρα. Όπως είναι φυσικό, πριν το στάδιο του σχεδιασμού των κατάλληλων κατοικιών για αυτήν την ομάδα ανθρώπων με ειδικά και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, προηγήθηκε μια ερεύνα πάνω στο θέμα των γηρατειών και στην ψυχολογία των ηλικιωμένων ατόμων, ώστε να γίνουν καλύτερα κατανοητές οι σωματικές και ψυχικές ανάγκες αυτής της ηλικιακής ομάδας ανθρώπων. Αυτή η ερεύνα δεν με βοήθησε μόνο στο να συνειδητοποιήσω και να ξεπεράσω ως ένα βαθμό συγκεκριμένα στερεότυπα για τους ηλικιωμένους ανθρώπους που είχα στο μυαλό μου ακόμη και εγώ η ίδια, αλλά επηρέασε σημαντικά τον σχεδιασμό και την σύνθεση της προτεινόμενης συλλογικής κατοικίας της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας.

Τι είναι όμως τα γηρατεία; *Παρόλο που αναφερόμαστε πολύ συχνά σε αυτά σαν να πρόκειται για μια λέξη με νόημα καθαρά προσδιορισμένο, στην πραγματικότητα, όσον αφορά το ανθρώπινο είδος, δεν είναι εύκολο να δοθεί ένας ακριβής ορισμός των γηρατειών για το τι είναι αλλά και ούτε να δοθεί ένα σαφές χρονικό όριο ηλικίας για το πότε ακριβώς ξεκινάνε*, όπως υποστηρίζει και στο βιβλίο της με θέμα

«τα γηρατεία» η Σιμόν Ντε Μπωβουάρ. Αποτελούν βέβαια ένα βιολογικό φαινόμενο, εφόσον ο οργανισμός του ηλικιωμένου ατόμου εκδηλώνει ορισμένες ιδιορρυθμίες, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται και κάποιες μορφές συμπεριφοράς που δικαιολογημένα θεωρούνται χαρακτηριστικές της προχωρημένης ηλικίας¹.

Αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι στα γηρατεία, όπως και σε κάθε άλλη περίοδο της ζωής του, η θέση του ατόμου επιβάλλεται από την κοινωνία στην οποία ανήκει. Η κοινωνία είναι εκείνη που δίνει στον ηλικιωμένο ρόλους και θέσεις, υπολογίζοντας την ατομική του κατάσταση, ενώ παράλληλα το άτομο επηρεάζεται από τη θέση που παίρνει απέναντι του η κοινωνία θεωρητικά και πρακτικά². Η συμπεριφορά μας απέναντι στα άτομα προχωρημένης ηλικίας, αντικατοπτρίζει τις προσδοκίες μας προς αυτά και επηρεάζει τελικά την συμπεριφορά τους. Εάν δηλαδή προσδοκούμε από τους ηλικιωμένους να είναι εξαρτημένοι, τους αντιμετωπίζουμε ανάλογα και παράλληλα τους ενθαρρύνουμε να αντιδρούν σαν να είναι εξαρτημένοι, τότε ίσως τελικά και αυτοί καταλήξουν να συμπεριφέρονται με αυτό τον τρόπο³. Έτσι είναι πολύ πιθανό το νοητικά αδρανές ηλικιωμένο άτομο να είναι

¹ Beauvoir, Simone de (1980), Ε. Έμκε (μτφρ.), *Τα γηρατεία*, Αθήνα: Γλάρο, σελ. 15

² Beauvoir, Simone de (1980), Ε. Έμκε (μτφρ.), *Τα γηρατεία*, Αθήνα: Γλάρο, σελ.16

³ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.) , *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.57

περισσότερο θύμα των εμπειριών του παρά αποτέλεσμα προβλημάτων που πρώτο συναντάει στα γηρατεία του.

Η κοινωνία μας διδάσκει δυστυχώς από πολύ νωρίς τα παιδιά να ζουν με προσδοκίες, ενώ τα άτομα προχωρημένης ηλικίας να παραιτούνται απ' αυτές, δημιουργώντας έτσι κάποια στερεότυπα για την «τρίτη ηλικία» που είναι πιθανό να μας συνοδεύουν ακόμη και όταν εμείς βρεθούμε σε αυτό το στάδιο ζωής, επηρεάζοντας την αρνητικά. Ίσως αυτός να είναι ένας λόγος για τον οποίο κάποια από τα εν λόγω στερεότυπα υποστηρίζονται θερμά τόσο από τους νέους όσο και από τους ίδιους τους «ηλικιωμένους» που τα έχουν αποδεχτεί και δεν μπορούν να «διαφύγουν» από αυτά αλλά και που η ίδια η κοινωνία δεν τους παρέχει «εξόδους διαφυγής». Η γερωνική ηλικία αντιμετωπίζεται από τους περισσότερους ηλικιωμένους ως ένα διάστημα που πρέπει να το υποστούν μάλλον παρά να το απολαύουν⁴, γι' αυτό το λόγο ένα μικρό ποσοστό αυτών ξεκινάνε νέες δραστηριότητες εάν δεν το είχαν κάνει σε νεότερη ηλικία.

Στην Ελλάδα, το στερεότυπο του «αδρανούς» και ασθενικού ηλικιωμένου ατόμου που πολλές φορές «θεωρείται βάρος» στην οικογένεια είναι αρκετά διαδεδομένο. Για να αλλάξουμε όμως τα στερεότυπα που υπάρχουν πρέπει να αλλάξουμε τις πεποιθήσεις μας.

⁴ Johnson, Paul and Thane Pat, (2008), Σ. Κωνσταντινέα (επιμ.-μτφρ.), *Τα γηρατεία από την αρχαιότητα έως τη μετανεωτερικότητα*, Αθήνα: Πολύτροπον, σελ. 31

Για να αλλάξουμε τις προκαταλήψεις, πρέπει να αλλάξουμε τα συναισθήματά μας, και για να αλλάξουμε τις πρακτικές διάκρισης, πρέπει να αλλάξουμε τη συμπεριφορά μας⁵. Ο χώρος επιδρά στην συμπεριφορά μας και άρα μέσα από αυτόν μπορούν να ενισχυθούν θετικές συμπεριφορές αλλά και να αποδυναμωθούν σταδιακά κατά την διάρκεια των χρόνων κάποια στερεότυπα. Ο κατάλληλος σχεδιασμός του περιβάλλοντος διαμονής για τα ηλικιωμένα άτομα αλλά και η τοποθεσία των κατοικιών τους κοντά σε μέρη και χώρους που θα ενθαρρύνουμε την ενοποίηση και όχι το διαχωρισμό τους από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο, μπορεί κατά την γνώμη μου να βοηθήσει προς την εξάλειψη συγκεκριμένων στερεοτύπων και προς μια πιο ευχάριστη εμπειρία των γηρατειών. Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν ένα πλατύ φάσμα εναλλακτικών λύσεων από όπου θα έχουν την δυνατότητα να κάνουν τις προσωπικές τους επιλογές⁶. Ωστόσο στην Ελλάδα, η δυνατότητα, επιλογής, που έχουν τα ηλικιωμένα άτομα φαίνεται να είναι πολύ περιορισμένη ως ανύπαρκτη⁷. Η ελληνική κοινωνία δεν παρέχει κατευθύνσεις για μια νέα προοπτική της καθημερινής τους ζωής, αλλά ούτε και προβλέπει να καλύψει ανάγκες και αδυναμίες τους μελλοντικά χωρίς να χρειαστούν «δραστικές λύσεις» που θα το κάνουν να νιώσει ανίκανο και ανήμπορο άτομο, όπως είναι η

⁵ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.) , *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.74

⁶ Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός, σελ.54

⁷ Τα περισσότερα Κ.Α.Π.Η. υπολειπονται ή δεν προσφέρουν πολλές δραστηριότητες .

εισαγωγή του σε κάποιο ίδρυμα. Ίσως γι' αυτό το λόγο και οι μόνες λύσεις συνήθως ως τώρα για ηλικιωμένα άτομα με κάποια ασθένεια⁸ ή με σωματική αδυναμία, έχουν ιδρυματικό χαρακτήρα (κλινικές και γηροκομεία). Συχνά αναγκάζονται να μένουν σε σπίτια που κάθε άλλο παρά ιδανικά είναι για αυτούς⁹ ενώ οι περισσότερες «οργανωμένες» κατοικίες που είναι σχεδιασμένες για άτομα της τρίτης ηλικίας συνήθως συναντιούνται σε μέρη έξω από την πόλη, μακριά από αστικά κέντρα και σε ένα οριοθετημένο και προστατευμένο ήσυχο περιβάλλον.

Σύμφωνα όμως με έρευνες η επαφή των ηλικιωμένων με ένα ποικίλο κοινωνικό περιβάλλον και ιδιαίτερα η προσωπική επαφή τους σε καθημερινή βάση με τα παιδιά έχει αποδειχθεί ότι ενθαρρύνουν την συνεισφορά των ηλικιωμένων ατόμων και κάνουν τα ηλικιωμένα άτομα να νιώθουν πιο ικανά και χρήσιμα¹⁰. Γι' αυτό το λόγο η επιλογή να τοποθετηθεί η προτεινόμενη συλλογική κατοικία ανάμεσα σε δυο σχολικά συγκροτήματα δεν είναι τυχαία. Η καθημερινή επαφή με τα παιδιά, η φασαρία και το γέλιο τους, και η συνεχής «κινητικότητα» τους τις πρωινές ώρες, θα «αναζωογονούν» καθημερινά και τους ίδιους τους ηλικιωμένους ενώ η απαραίτητη «ηρεμία» που χρειάζονται θα

⁸ Οι κυριότερες σοβαρές ασθένειες που καταπονούν τους ηλικιωμένους είναι η αρθρίτιδα, διάφορες μορφές ρευματισμών, τα καρδιακά νοσήματα, πεπτικές ενοχλήσεις, υψηλή πίεση και ,το Alzheimer και την γεροντική άνοια

⁹ Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός, σελ.55

¹⁰ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,σελ.74

επιτυγχάνεται στις ώρες της κοινής ησυχίας που τα σχολεία θα είναι κλειστά. Το γεγονός αυτό θα έχει πολύ σημαντική και θετική επίδραση άμεσα στην ψυχολογία τους. Τα γηρατειά, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι έχουν μια πολύ σημαντική υπαρξιακή διάσταση: *αλλάζουν τη σχέση του ανθρώπου με το χρόνο, επομένως και την σχέση του με τον κόσμο και με την δική του ιστορία*¹¹. Γεγονός που καθιστά το ηλικιωμένο άτομο πολύ ευαίσθητο ψυχολογικά. Ο ηλικιωμένος βρίσκεται σε μια ευαίσθητη ψυχολογική κατάσταση, εφόσον η ψυχολογία του επηρεάζεται από τη σωματική του κατάσταση και αυτήν συνήθως επιδεινώνεται αρκετά με το πέρασμα του χρόνου. Η εμφάνιση του ατόμου αλλάζει και προβλήματα στην όραση, ακοή και κίνηση εμφανίζονται πράγμα που του δημιουργούν αισθήματα ανασφάλειας. Η απώλεια και η θλίψη είναι συνηθισμένες καταστάσεις στα γηρατειά, καθώς ο θάνατος απομακρύνει τους αγαπημένους τους. Ο ηλικιωμένος δοκιμάζει, συνήθως, στη ζωή του πολλές σημαντικές απώλειες (π.χ. απασχόλησης, κατοικίας, σωματικής κινητικότητάς, αίσθημα χρησιμότητας κ.ά.) που η καθεμιά τους δημιουργεί θλίψη. Για να τις αντιμετωπίσει αναγκάζεται καμιά φορά να διακόψει κάθε επαφή με το καθημερινό του περιβάλλον, και έτσι μαζί και με την δική μας τάση να αποφεύγουμε τους «γέρους», ο ηλικιωμένος καταλήγει να εγκαταλείπεται στη θλίψη του¹². Εκεί οφείλεται και το γεγονός ότι το ποσοστό των ανθρώπων που υποφέρουν από κατάθλιψη

¹¹ Beauvoir, Simone de (1980), Ε. Έμκε (μτφρ.), *Τα γηρατειά*, Αθήνα: Γλάρο, σελ. 15

¹² Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός, σελ.97

και ένα αίσθημα απελπισίας είναι μεγαλύτερο στα γηρατειά από οποιαδήποτε άλλη φάση της ενήλικης ζωής¹³.

Ακόμη, ένα μεγάλο ποσοστό ηλικιωμένων ατόμων (και ειδικά οι γυναίκες) φοβούνται να βγουν έξω μόνοι, και ιδιαίτερα την νύχτα, γεγονός που περιορίζει τις δραστηριότητές τους και αυξάνει την ανάγκη τους για βοήθεια από τους άλλους¹⁴. Έτσι το γενικό μοντέλο διαχείρισης ελεύθερου χρόνου, τουλάχιστον για τους μεσήλικες και τους ηλικιωμένους, χαρακτηρίζεται από αρκετή παθητικότητα και περιορισμό στο σπίτι, ενώ σημαντικό μέρος της καθημερινότητας του το καλύπτει το μέσο της τηλεόρασης¹⁵. Για να αυξηθούν οι μη παθητικές, εκτός σπιτιού δραστηριότητες διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου, θα πρέπει να έχουν μικρό χρηματικό κόστος, να πραγματοποιούνται σε μη νυκτερινές ώρες και σε σχετικά προσβάσιμα μέρη, να επιτρέπουν τη συντροφιά και να είναι κατάλληλες για τους ηλικιωμένους όσον αφορά τις σωματικές απαιτήσεις. Επίσης, η επίδραση που ασκούν οι οικογενειακές σχέσεις φαίνεται να μειώνεται με το πέρασμα της ηλικίας, ενώ η επίδραση των σχέσεων με τους φίλους τείνει να αυξάνεται¹⁶. (σελ. 209) .Πολλοί

¹³ Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός, σελ.78

¹⁴ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοϊζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,σελ.91

¹⁵ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοϊζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.100-101

¹⁶ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοϊζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,σελ.209

ηλικιωμένοι δε θέλουν να γίνονται βάρος σε κανέναν, επιθυμούν μάλιστα να προσφέρουν και οι ίδιοι βοήθεια όπως τους προσφέρουν οι άλλοι. αφού ανησυχούν μήπως επιβαρύνουν τα παιδιά τους ή μετατραπούν σε «ψυχολογικό βάρος» για αυτά Η φιλία είναι πολύ σημαντική σε αυτό το στάδιο της ζωής, αφού βοηθά στην διατήρηση της αίσθησης χρησιμότητας και της αυτοεκτίμησης¹⁷ αλλά και στο γεγονός ότι οι φίλοι μπορούν επίσης να στηρίξουν εν μέρει το ηλικιωμένο άτομο που έχει βιώσει την απώλεια ενός μέλους της οικογένειας και ιδιαίτερα του/της συζύγου. Η στοργή μεταξύ φίλων, η οποία ενισχύει τη στάση φροντίδας, διακρίνεται περισσότερο από το στοιχείο της επιλογής παρά από αυτό της υποχρέωσης. Η δημιουργία ομάδων, συλλόγων και οργανώσεων που θα διοικούνται από ηλικιωμένους και θα λειτουργούν για αυτούς θα έχει πολύ θετική επίδραση στην ψυχολογία τους. Η συμμετοχή σε τέτοιους συλλόγους μπορεί από μόνη της να αποδεικνύει στα μέλη της την ικανότητα τους να αντιμετωπίζουν ασθένειες και προβλήματα κινητικότητας και να διάγουν μια ανεξάρτητη και δραστήρια ζωή¹⁸.

Έτσι λοιπόν, οι ηλικιωμένοι θα πρέπει να αλληλεπιδρούν περισσότερο με τους γύρω τους, και όχι να «τοποθετούνται» στο

¹⁷ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοϊζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,σελ.208-209

¹⁸ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοϊζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,σελ.216

περιθώριο», το οποίο μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την καθημερινή του επαφή με κόσμο και με την συμμετοχή του σε δραστηριότητες μέσα από κοινόχρηστους χώρους. Η ευημερία και ευτυχία ενός ηλικιωμένου ατόμου μπορεί να βελτιωθεί με ένα κατάλληλο περιβάλλον διαμονής, ακόμη και στην περίπτωση που υποφέρει από κάποια προοδευτική εξάπλωση κάποιας αρρώστιας (π.χ. γεροντική άνοια). Αντί να απομονώσουμε λοιπόν το άτομο που υποφέρει από π.χ. γεροντική εγκεφαλική πάθηση, θα πρέπει να του προσφέρουμε την ευκαιρία να διατηρήσει τις κοινωνικές του επαφές μέσα σε ένα φιλικό κοινωνικό περιβάλλον. Οι έρευνες δείχνουν σημαντική βελτίωση στη σωματική και ψυχο-νοητική λειτουργία τέτοιων ατόμων όταν μεταφέρονται σε ένα κοινωνικά εμπλουτισμένο περιβάλλον¹⁹. Το περιβάλλον πρέπει να διαμορφωθεί έτσι, που να επιτρέπει την ανεξαρτησίας τους αλλά παράλληλα να εξασφαλίζει και την ασφάλειάς τους.

Όμως στην Ελλάδα δεν υπάρχει ακόμη ιδιαίτερη μέριμνα στο σχεδιασμό κατάλληλων κατοικιών για ηλικιωμένους μη-ιδρυματικού χαρακτήρα. Στις κατοικίες ιδρυματικού χαρακτήρα, όπως είναι οι κλινικές και τα γηροκομεία, το καθημερινό πρόγραμμα σχεδιάζεται σύμφωνα με τις ανάγκες του ιδρύματος και όχι του κάθε ατόμου ξεχωριστά. Η ιδιωτική ζωή και η ανάπτυξη στενών σχέσεων δεν ενθαρρύνονται

¹⁹ Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός, σελ.74-99

συνήθως ενώ αντίθετα καλλιεργούνται η ομαδική συμπεριφορά, η υπακοή, η αδράνεια και η στενή παρακολούθηση. Η προηγούμενη ταυτότητα του «τροφίμου» αντικαθίστανται από μια κοινή ιδιότητα και ταυτότητα, που δεν τον διαφοροποιεί από τους άλλους. Όλα αυτά οδηγούν το ηλικιωμένο άτομο στην κρίση ταυτότητας, στο αίσθημα ότι δεν αξίζει κάτι, και στην μάταιη προσπάθεια να επαναπροσδιορίσει τον εαυτό του και να βρει την ταυτότητα του μέσα σε ένα αδρανές και ομοιογενές περιβάλλον. Η ζωή σε ένα ίδρυμα υποχρεώνει τους τροφίμους του να ζουν ομοιόμορφα στον ίδιο πάντα χώρο, και δεν προσφέρει ευκαιρίες διαφυγής τους ενώ υποχρεώνει το άτομο να είναι εκείνο που πρέπει να προσαρμοστεί στο «σπίτι» και όχι το «σπίτι» προς το άτομο²⁰. Η παροχή «βοήθειας» είναι φαινομενικά ένας θετικός παράγοντας του πλαισίου των ιδρυμάτων, ο οποίος όμως τελικά ασκεί ιδιαίτερα αρνητική επίδραση στους τρόπους με τους οποίους το γηραιό άτομο αντιμετωπίζει τα προβλήματά του²¹. Παράλληλα, η εισαγωγή σ' έναν οίκο ευγηρίας ή σε κάποιο ίδρυμα αποτελεί «θετική επιλογή» μόνο για πολύ λίγους ηλικιωμένους, και παρά μόνο όταν το «σπίτι» μπορέσει να καλλιεργήσει στους ενοίκους τους γνήσια αισθήματα, ανεξαρτησίας,

²⁰ Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός, σελ.102

²¹ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοϊζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.118

δύναμης, ελέγχου και προσωπικής αξίας²². Η εισαγωγή των ηλικιωμένων ατόμων σε ένα οικο ευγηρίας συνήθως εκλαμβάνεται από τα ίδια τα άτομα ως αποδοχή της ανεπάρκειας τους και έτσι συνήθως βιώνουν αισθήματα απώλειας ελέγχου του περιβάλλοντός τους, και ένα αίσθημα απώλεια της ταυτότητα τους, αφού τα «σύμβολα» του παλαιότερου εαυτού τους όπως είναι τα προσωπικά τους αντικείμενα, έπιπλα, αντικαθίστανται από άλλα που παρέχει το ίδρυμα²³. Με αυτό τον τρόπο τα έπιπλα χάνουν την σημασία τους ως μέσο εδραίωσης της αίσθησης της προσωπικής συνέχειας και του νοήματος σε ένα κατά τα άλλα απρόσωπο περιβάλλον.

Η αίσθηση του «ανήκειν» μπορεί να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί τόσο μέσα από τις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους όσο και στον τόπο όπου κανείς ζει. Αυτή, μαζί με μια αίσθηση σκοπού, μπορεί επίσης να δημιουργηθεί μέσα από δραστηριότητες που αναλαμβάνονται σε συνεργασία με άλλους ανθρώπους²⁴. Το σπίτι σχετίζεται με την οικογενειακή ζωή, την άνεση, το μέρος εκείνο όπου μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν. Ειδικά για τους ηλικιωμένους το σπίτι είναι πιθανόν να

²² Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.234

²³ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.117

²⁴ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.236

σχετίζεται με τη ζωή ανάμεσα σε καλούς γείτονες και φιλικά άτομα, με αναμνήσεις και με μια αίσθηση ιδιοκτησίας. Αποτελεί πολύ συχνά το σταθερό σημείο αναφοράς τους γι' αυτό το λόγο και ο σχεδιασμός του πρέπει να γίνεται πολύ προσεχτικά.

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Συνοψίζοντας ότι αναφέρθηκε στο εισαγωγικό σημείωμα, οι βασικές αξίες που εκφράζονται μέσα από την ύπαρξη φιλικών σχέσεων στον ύστερο βίο είναι εξής τρεις : βοήθεια, στοργή και επιβεβαίωση²⁵. Έτσι η ανάπτυξη σχέσεων, η ύπαρξη ενός έμπιστου προσώπου, η αίσθηση του «ανήκειν» σε ένα τόπο, η διατήρηση των ενδιαφερόντων και των επαφών μέσα από τη συμμετοχή σε εθελοντικές εργασίες, η ενασχόληση με ποικίλες δραστηριότητες, η τακτική συμμετοχή σε συλλόγους κ.λ.π. έχουν ζωτική σημασία στην ζωή τους. Η ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ τους και η ενθάρρυνση τους στην δημιουργία νέων στενών σχέσεων μεταξύ τους μέσα από ένα πιο κοινοβιακό και συλλογικό τρόπο ζωής αποτελεί βασική επιδίωξη της σχεδιαστικής πρότασης της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας. Επίσης δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην δημιουργία και στον σχεδιασμό κοινόχρηστων χώρων, που θα φιλοξενήσουν δραστηριότητες ικανές να προσελκύσουν τα ηλικιωμένα άτομα αλλά και τους κατοίκους της γύρω περιοχής (όπως π.χ. κηπουρική, κεραμική, ζωγραφική, συμμετοχή σε χορωδία, αίθουσα για παραδοσιακούς χορούς κ.λ.π.) δημιουργώντας ένα πιο «πλούσιο» κοινωνικό περιβάλλον γι' αυτούς.

Η συλλογική κατοικία που προτείνεται εδώ, δεν αποτελεί και ούτε έχει το ρόλο κλινικής η χώρου διαμονής για ηλικιωμένα άτομα με πολύ σοβαρά προβλήματα υγείας ή ανάγκη για εντατική και συνεχή

²⁵ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.206

παρακολούθηση και φροντίδα από νοσηλευτικό προσωπικό, μιας και δεν μπορεί να παρέχει τέτοιες υπηρεσίες. Οι μονάδες κατοικίας της δεν έχουν ιδρυματικό χαρακτήρα και απευθύνονται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που επιζητούν ένα πιο συλλογικό τρόπο ζωής. Εντάσσονται μέσα σε ένα κτηριακό συγκρότημα με πολλούς κοινόχρηστους χώρους, και είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να καλύπτουν διαφορετικούς τρόπους ζωής των ηλικιωμένων ατόμων μέσα από διαφορετικούς τύπους μονάδων κατοικίας που τους επιτρέπει να επιλέξουν τον βαθμό ανεξαρτησία που θα τους παρέχεται με βάση την επιθυμία και τις ανάγκες του καθενός ατόμου ξεχωριστά. Η «κατοικία» λοιπόν είναι αυτήν που προσαρμόζεται στις ανάγκες που μπορεί να προκύψουν μελλοντικά και όχι το «άτομο». Παρέχεται ένα κοινωνικά φιλόξενο και ασφαλές περιβάλλον, όπου τα ηλικιωμένα άτομα θα μπορούν να κάνουν τις βόλτες τους, να συναντιούνται τυχαία στους κοινόχρηστους εσωτερικούς ή ημιυπαίθριους χώρους του, να συμμετέχουν σε δραστηριότητες, να επωφελούνται από τις διάφορες υπηρεσίες που παρέχονται (σίτιση, χρήση κοινόχρηστων πλυντηρίων, ιατρική μέριμνα, φυσικοθεραπεία κ.λ.π.) , αλλά και από την μεταξύ τους συνεργασία και συνεισφορά. Πολλοί ηλικιωμένοι που ζουν σε οίκους ευγηρίας για πολύ καιρό δημιουργούν συχνά φιλίες με τους συγκατοίκους τους και το προσωπικό²⁶. Παρόλα αυτά πολλές φορές νιώθουν «έγκλειστοι» σε ένα περιβάλλον χωρίς την δυνατότητα να μετακινηθούν και να επισκεφτούν

²⁶ Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός, σελ.106

όποιον θέλουν, καθώς και παραπονιούνται που πια δεν τους επισκέπτονται συχνά συγγενείς. Στην παρούσα εργασία οι μονάδες κατοικίας λειτουργούν σαν αυτόνομες και ανεξάρτητες κατοικίες από τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις του κτιριακού συγκροτήματος και έτσι οι ένοικοι μπορούν να φιλοξενήσουν και να λειτουργήσουν σε αυτές όπως ακριβώς θα έκαναν στο «σπίτι» τους. Παράλληλα, η ύπαρξη των κοινόχρηστων χώρων που διατίθενται για διάφορες δραστηριότητες αλλά και η δυνατότητα παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών στους ενοίκους των κατοικιών, μπορεί να βελτιώσουν αισθητά την καθημερινότητα τους. Για παράδειγμα, όσον αφορά τη σωματική υγεία του ηλικιωμένου ατόμου, υποστηρίζεται ότι η αεροβική άσκηση μπορεί να βελτιώσει την επίδραση των ηλικιωμένων ατόμων σε τεστ που αξιολογούν την ταχύτητα επεξεργασίας πληροφοριών²⁷ και βελτιώνουν την υγεία τους. Φαίνεται πιθανό ότι με τη βελτίωση της υγείας μπορούν επίσης να βελτιωθούν διάφορες πλευρές της γνωστικής λειτουργίας, και ότι αντίθετα η κακή υγεία του σώματος ενδέχεται να έχει επιβλαβείς συνέπειες²⁸. Γι' αυτό το λόγο στο κτιριακό συγκρότημα έχει προβλεφθεί ειδική αίθουσα με όργανα γυμναστικής καθώς και ένας μεγάλος χώρος που θα χρησιμοποιείται σαν αίθουσα αερόβιας γυμναστικής,

²⁷ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.143

²⁸ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.147

παραδοσιακών και άλλων χωρών. Εκεί οι ένοικοι των κατοικιών θα μπορούν να ασκούνται καθημερινά. Παράλληλα, ενθαρρύνεται η ενασχόληση των ηλικιωμένων ατόμων με την ανάγνωση βιβλίων, μιας και είναι αποδεδειγμένο ότι η μάθηση και η καθημερινή ανάγνωση βιβλίων είναι πολύ στενά συνδεδεμένες με την διατήρηση της καλής μνήμης²⁹, μέσω μιας κοινόχρηστης βιβλιοθήκης διαμορφωμένης κατάλληλα γι' αυτό το σκοπό ώστε να αποτελεί ένα οικείο, φιλικό και ήσυχο περιβάλλον γι' αυτούς .

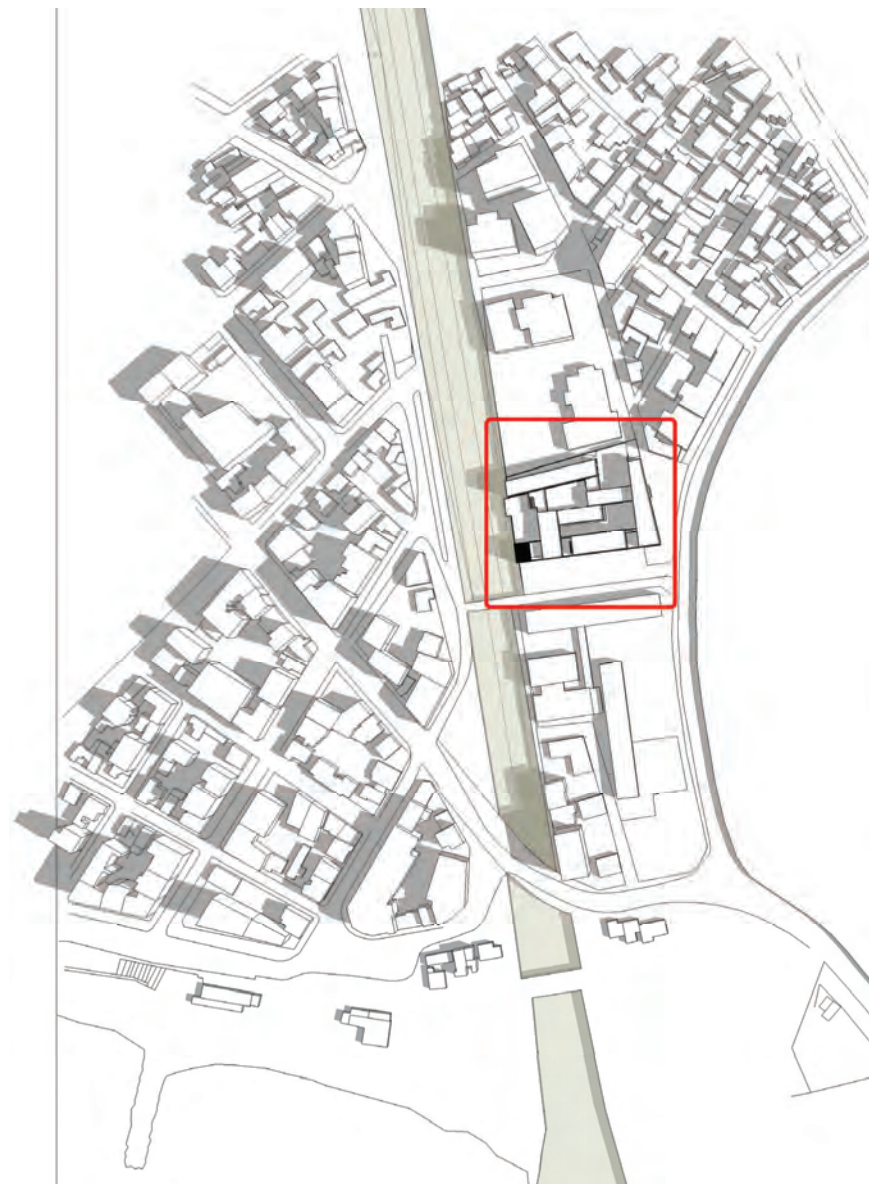
Τέλος, το ωράριο των διαφόρων δραστηριοτήτων και των γευμάτων που θα λαμβάνουν χώρα στη συλλογική κατοικία θα είναι προκαθορισμένο αλλά ο κάθε ένοικος της κατοικίας θα επιλέγει αν θέλει να συμμετάσχει, πόση ώρα και πόσο συχνά, καθώς και το σύνολο των ενοίκων θα μπορούν να προτείνουν πιθανές νέες δραστηριότητες και εκδηλώσεις.

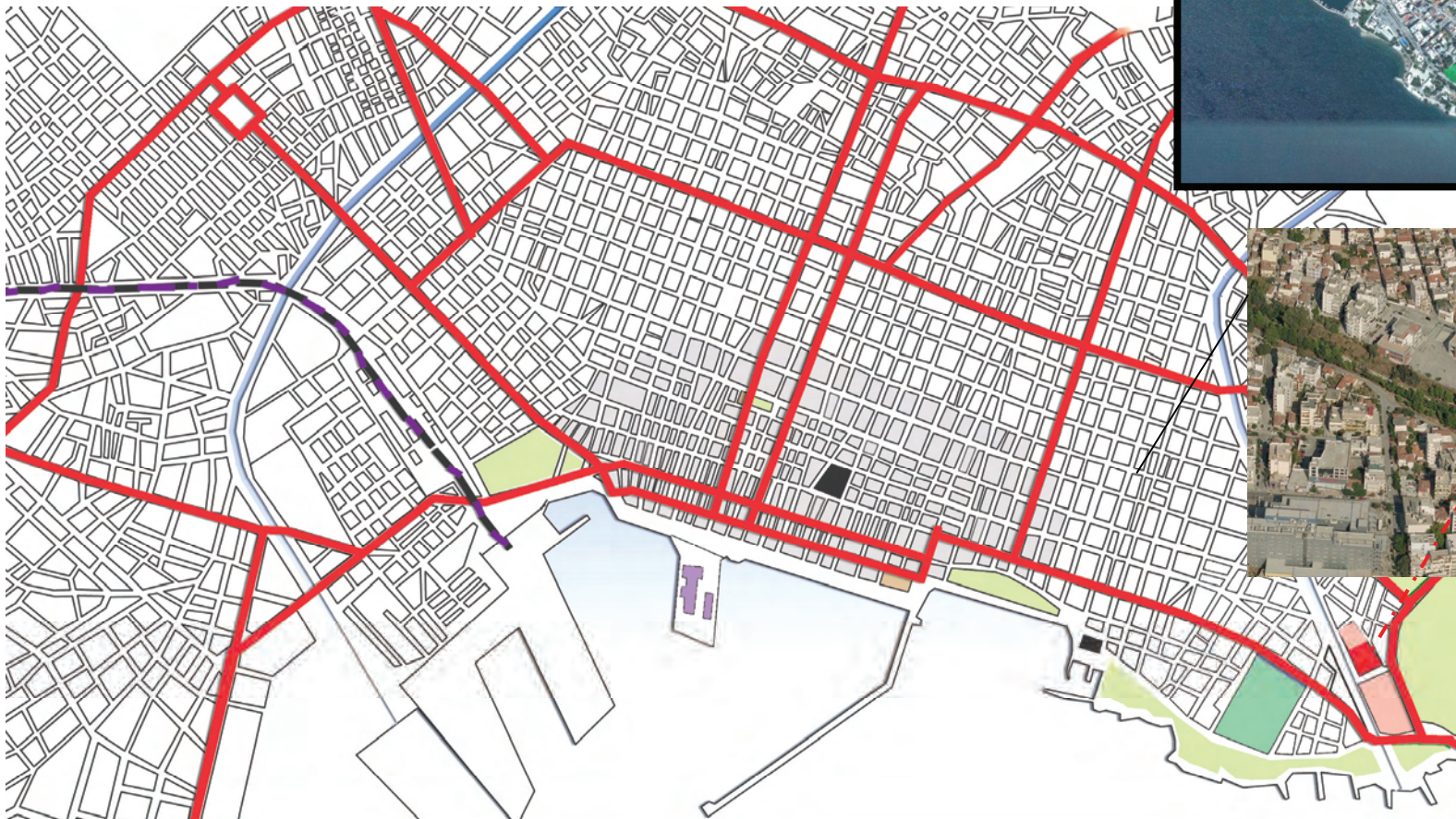
²⁹ Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.), *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ.159

1/ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΑΣΤΙΚΟ ΙΣΤΟ

Η προτεινόμενη συλλογική κατοικία βρίσκεται στην περιοχή του Αναύρου στην πόλη του Βόλου. Πρόκειται για μια ήσυχη πυκνοκατοικημένη περιοχή στο ανατολικό όριο της πόλης και κοντά σε διαδρομές φυσικού κάλλους. Το κτήριο βρίσκεται μόλις ...χλμ. από το Νοσοκομείο του Βόλου, το Αρχαιολογικό Μουσείο και από την παραλία του Αναύρου. Η συγκεκριμένη περιοχή συνδέεται με το κέντρο της πόλης μέσω βασικών οδικών αρτηριών του Βόλου και μέσω γραμμών του αστικού λεωφορείου (No 1, 3 και 5). Λίγα μέτρα βόρεια του οικοπέδου βρίσκονται και αθλητικές εγκαταστάσεις ανοιχτές στο κοινό, όπως κολυμβητήριο, στίβος, γήπεδο τέννις και ποδοσφαίρου.

Πιο αναλυτικά, η κτιριολογική μονάδα τοποθετείται στο κενό οικοπέδου εμβαδού 3380,35 τ.μ. ανάμεσα σε δυο σχολικά συγκροτήματα. Στην βορινή πλευρά του συνορεύει με το 22^ο Δημοτικό Σχολείο ενώ νότια του βρίσκεται το 2^ο και 8^ο Λύκειο Βόλου, όπου τις απογευματινές ώρες λειτουργούν και ως Εσπερινό Λύκειο. Δυτικά του οικοπέδου βρίσκεται ο χείμαρρος του Αναύρου ενώ ανατολικά του εκτείνεται ο λόφος της Γορίτσας. Πρόκειται για δύο εκτάσεις πρασίνου με πολλά δέντρα, που είναι πολύ δημοφιλείς στους κατοίκους του Βόλου για πεζοπορίες και περιπάτους.

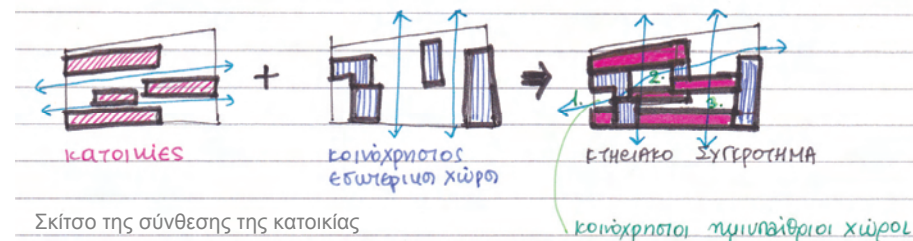

ΛΙΜΑΝΙ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΗΣ	ΒΑΣΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΣΙΚΤΥΟ
ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΧΩΡΟΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΟΛΟΥ	ΣΧΟΛΕΙΑ	ΠΟΤΑΜΙΑ
			ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ

2/ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Το κτήριο συγκροτείται από αυτοτελείς γραμμικές μονάδες κατοικιών σχεδόν παράλληλες μεταξύ τους, οι οποίες συνδέονται με κοινόχρηστους συλλογικούς χώρους που είναι τοποθετημένοι κάθετα στα κενά σημεία ανάμεσα τους. Το κτιριολογικό συγκρότημα καταλαμβάνει όλη την έκταση του οικοπέδου του με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργούνται 3 μεγάλες κεντρικές υπαίθριες αυλές αλλά και ημιυπαίθριοι χώροι στο εσωτερικό του. Πρόκειται για ένα κτήριο με συνδυασμό οριζόντιας και κάθετης κυκλοφορίας.

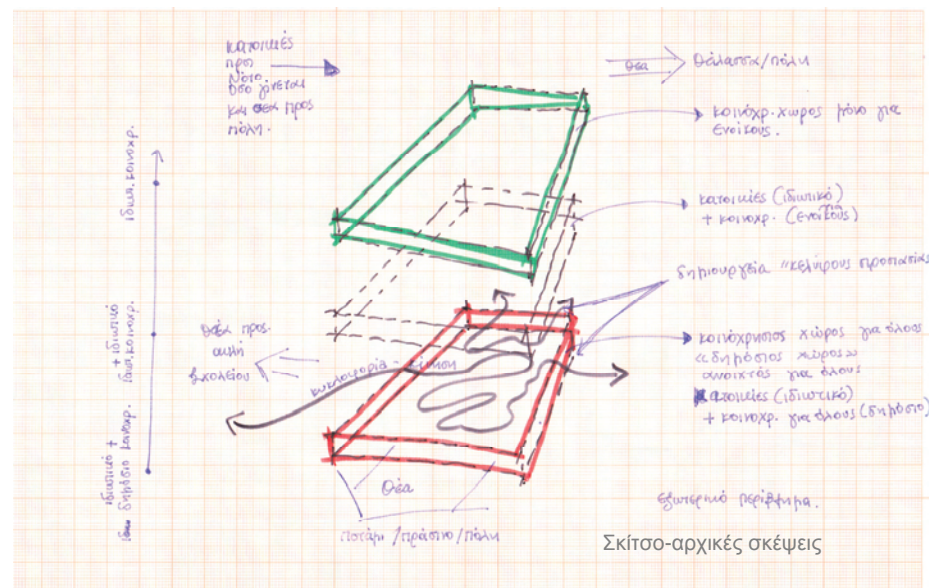

3/ ΒΑΣΙΚΗ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΙΔΕΑ / CONCEPT

Η βασική ιδέα εκκίνησης για την μορφή της συλλογικής κατοικίας ήταν η επιθυμία για μια καθαρή μορφή με εσωτερικούς ημιυπαίθριους χώρους και για μια κατοικία φιλική προς τα άτομα της τρίτης ηλικίας – τόσο ως προς την μορφή και την εσωτερική οργάνωση της όσο και ως προς τον τρόπο κατοίκησης και χρήσης της. Μια κατοικία που θα ενισχύει και θα ενθαρρύνει τους χρήστες της προς ένα πιο συλλογικό τρόπο ζωής και ως προς μια πιο δραστήρια καθημερινότητα, ενώ παράλληλα θα τους παρέχει το αίσθημα της ασφάλειας και μια αίσθηση «γειτονιάς»

Πρόθεση μου ήταν οι μονάδες κατοικίας που την απαρτίζουν να καλύπτουν τις διαφορετικές ανάγκες των ατόμων και να προσαρμόζονται σε αυτές, ενώ να ενισχύονται και να ενθαρρύνονται οι σχέσεις μεταξύ των ενοίκων αλλά και των κατοίκων της περιοχής μέσα από την συλλογική χρήση των κοινόχρηστων χώρων.

Η τελική πρόταση επηρεάστηκε άμεσα κατά την διάρκεια του σχεδιασμού της απ' τα παρακάτω κριτήρια και ζητήματα :

Α' φάση σχεδιασμού - Αρχικές αποφάσεις και σχεδιαστικές προθέσεις:

1/ επιλογή κατάλληλης τοποθεσίας για την δημιουργία της κατοικίας

2/Σύνθεση ενός «συνολικού όγκου» μέσα από επιμέρους κτιριολογικές μονάδες και την μεταξύ τους σύνδεση και διάταξη με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργούνται στο εσωτερικό του διαδρομές και μεγάλοι ημιυπαίθριοι χώροι που θα «κινητοποιούν» τους ενοίκους των κατοικιών να χρησιμοποιήσουν των χώρο.

3/Παράλληλα με τα παραπάνω, η δομή και η σύνθεση του κτηρίου θα πρέπει να είναι διακριτή και εμφανής ώστε να μην τους αποπροσανατολίζει και να μπορούν να καταλαβαίνουν τι χρήση του κάθε κτηρίου.

4/ επιθυμία για όσο τον δυνατόν καλύτερο ηλιασμό και αερισμό των επιμέρους χώρων της κατοικίας, καθώς και εκμετάλλευση του προσανατολισμού(Βορράς-Νότος) και της υπάρχουσας θέας.(ποτάμι, βουνό, θάλασσα) .

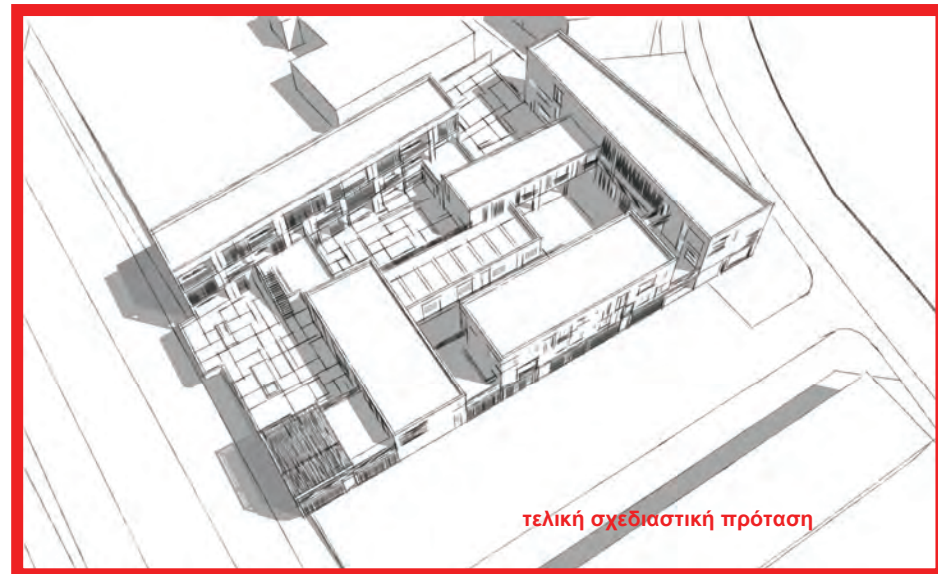
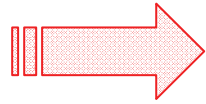
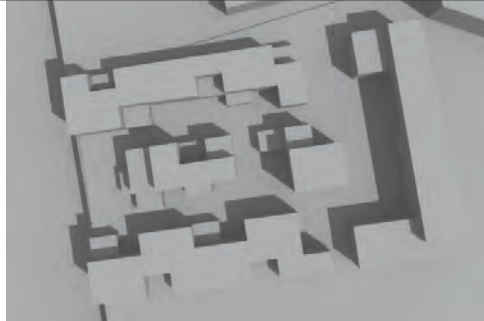
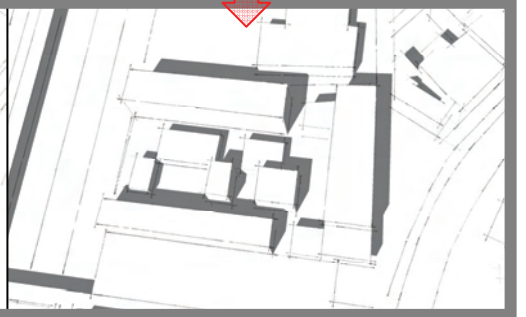
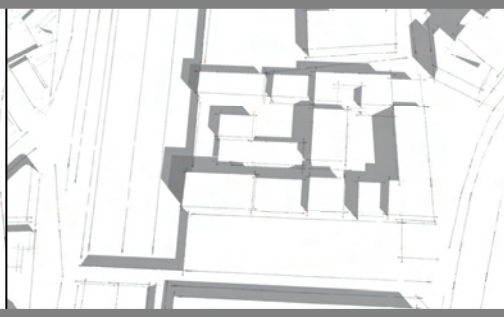
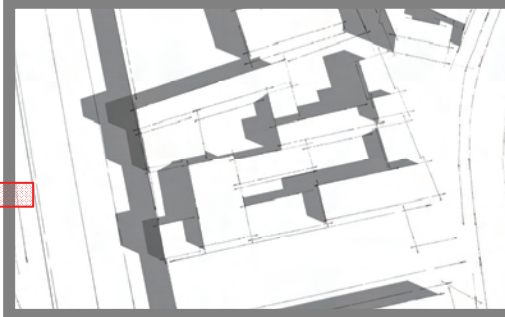
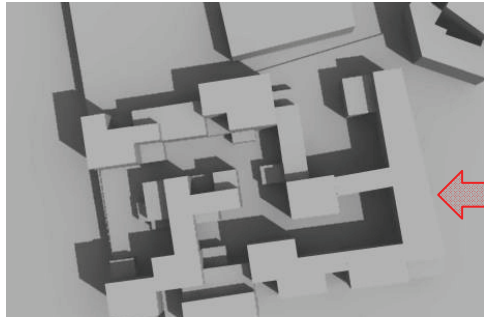
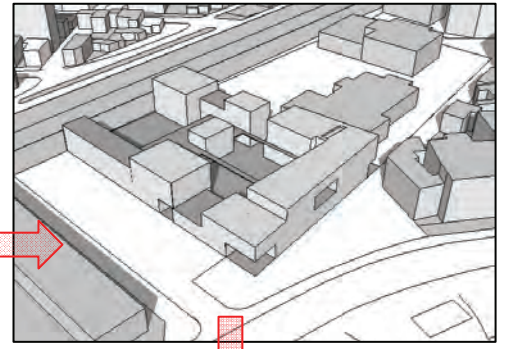
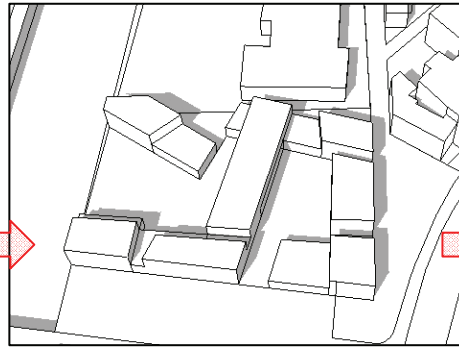
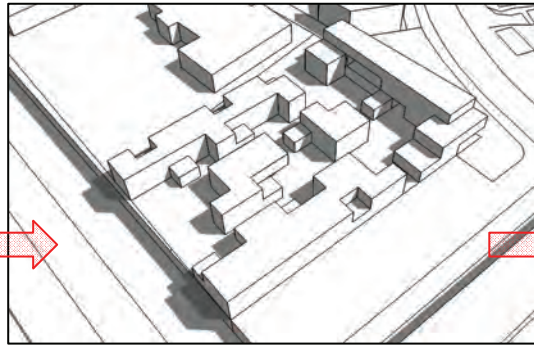
5/ τοποθέτηση ενός «όριο- φράγματος» στο κεντρικό και θορυβώδη δρόμο και οπτική προστασία του εσωτερικού του κτηριακού συγκροτήματος ώστε να επιτευχθεί ένα αίσθημα ασφάλειας και προστασίας στους κατοίκους της ,

Άλλοι παράμετροι που επηρέασαν την σύνθεση της κατοικίας ήταν οι εξής:

- Δημιουργία ενός «περιβάλλοντος» που να επιτρέπει την αίσθηση ταυτότητας στους χρήστες τους αλλά και την διαφοροποίηση τους μέσα σε αυτό. Να διατηρεί το αίσθημα ότι ανήκουν σε μια «ομάδα-σύνολο» αλλά παράλληλα και ένα αίσθημα «εξατομίκευσης» και «ιδιοκτησίας»
- Οι μονάδες κατοικίας να είναι αυτόνομες και ικανές να εξυπηρετήσουν διαφορετικές ανάγκες, επιθυμίες και τρόπους ζωής. Δυνατότητα επιλογής του βαθμού αυτονομίας και ανεξαρτησίας στο χρήστη της κάθε κατοικίας .
- Διευκόλυνση στην μετακίνηση τους με ράμπες και όσο τον δυνατόν οριζόντια κυκλοφορία στο κτήριο
- Να αποτελέσει μελλοντικά «σημείο αναφοράς» στην περιοχή – δυνατή χειρονομία στον χώρο που όμως να «εντάσσεται» αρμονικά στο γύρω περιβάλλον
- διαχωρισμός και ιεράρχηση των κοινόχρηστων χώρων σε πιο «ιδιωτικούς» και σε πιο «δημόσιους»
- «εσωστρεφές» και προστατευμένο εσωτερικό της κτιριολογικής πρότασης αλλά παράλληλα να «προσκαλεί» στο εσωτερικό της τον επισκέπτη (τρόποι εισόδου στο οικόπεδο , «οπή»-άνοιγμα του κτηρίου που βρίσκεται σε αυτό).

Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην τελική σχεδιαστική πρόταση όπου και το κτήριο πήρε την τελική του μορφή. Ο χρόνος και η κίνηση είναι σημαντικοί παράμετροι για να κατανοήσει κανείς τη συγκεκριμένη συλλογική κατοικία στο σύνολο της, περπατώντας γύρω της και στο εσωτερικό της .

Γραμμικές κτιριολογικές μονάδες που απαρτίζονται από μονάδες κατοικίας έρχονται και τοποθετούνται παράλληλα σχεδόν μεταξύ τους αφήνοντας μεγάλα κενά. Οι κοινόχρηστοι χώροι διαφοροποιούνται και ιεραρχούνται σε περισσότερο και λιγότερο «ιδιωτικούς» και εναποτίθενται κάθετα και ανάμεσα σε αυτές, σχηματίζοντας έτσι εσωτερικές υπαίθριες αυλές, στοές και ημιυπαίθριους στεγασμένους χώρους. Με την διάταξη αυτήν εσωτερικά του συγκροτήματος, δημιουργούνται διαδρομές, που θα «εμπλουτιστούν» αργότερα και στους ορόφους μέσω ημιυπαίθριων χώρων και μακρόστενων διαδρόμων, γεφυρών και σκαλών.

τελική σχεδιαστική πρόταση

4/ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η συλλογική κατοικία αναπτύσσεται έτσι ώστε να αποφεύγεται όσο τον δυνατόν γίνεται η σκίαση των γειτονικών κτηρίων και να επιτυγχάνεται ο καλύτερος αερισμός και ηλιασμός των επιμέρους μονάδων της. Έτσι, η κατοικία αναπτύσσεται περιμετρικά του οικοπέδου της με επιμέρους κτιριολογικές μονάδες διαφορετικού ύψους σε κάθε πλευρά, αφήνοντας ελεύθερο υπαίθριο χώρο στο εσωτερικό του. Η συγκεκριμένη διάταξη των κτιριολογικών μονάδων, λειτουργεί σαν «φυσικό όριο» του οικοπέδου με τα γειτονικά κτήρια αλλά και σαν «φίλτρο» προστασίας του εσωτερικού του από τα αδιάκριτα βλέμματα των περαστικών. Παράλληλα παρέχει διαφορετική θέα σε κάθε κτιριολογική μονάδα.

Η κτιριολογική μονάδα που φιλοξενεί το μεγάλο κοινόχρηστο καθιστικό και την κοινόχρηστη τραπεζαρία του συγκροτήματος τοποθετείται παράλληλα προς τη δυτική πλευρά του οικοπέδου ώστε να έχει θέα προς το ποτάμι, αφήνοντας έναν μεγάλο ημιυπαίθριο χώρο μπροστά του.

Αντίθετα, το κτήριο με τους κοινόχρηστους χώρους (που προορίζονται για «δημόσια χρήση» τους και από τους κατοίκους της γύρω περιοχής) καταλαμβάνει την ανατολική πλευρά του οικοπέδου του και τοποθετείται παράλληλα προς την μεριά του κεντρικού δρόμου και προς τον λόφο της Γορίτσας. Ο καθαρός και επιβλητικός όγκος του αντιπροσωπεύει το «δημόσιο πρόσωπο» του συγκροτήματος κατοικιών και φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα μελλοντικό «σημείο αναφοράς» για τη συγκεκριμένη περιοχή. Παράλληλα, προστατεύει το εσωτερικό του κτηριακού συγκροτήματος από το θόρυβο της κίνησης του δρόμου.

1. άποψη του 8^{ου} Λυκείου Βόλου από την οδό Σταδίου και την οδό Ολυμπιάδος
2. άποψη του 22^{ου} Δημοτικού Βόλου και της οδού Ολυμπιάδος
3. οδός Λητούς/ ο πεζόδρομος μεταξύ του οικοπέδου του θέματος και του 8^{ου} Λ. Β.
4. άποψη της πεζογέφυρας που μεταξύ του οικοπέδου και του Λυκείου
5. άποψη του οικοπέδου από την απέναντι πλευρά του ποταμιού Αναύρου, πίσω ο λόφος της Γορίτσας και δίπλα στο οικόπεδο το 8^ο και 2^ο Λύκειο Βόλου

5/ ΠΡΟΣΒΑΣΗ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΙΝΗΣΗΣ

Η είσοδος στο οικόπεδο της συλλογικής κατοικίας γίνεται από δύο πλευρές του οικοπέδου του -την ανατολική και την νότια πλευρά του- μέσω δυο επικλινών ραμπών που οδηγούν στο εσωτερικό ημιυπαίθριο χώρο του κτηριακού συγκροτήματος. Η κύρια είσοδος του συγκροτήματος βρίσκεται στο μέσο της ανατολικής όψης του κτηρίου Κ3 που βρίσκεται προς την μεριά του δρόμου, και οδηγεί τον επισκέπτη στο χώρο της υποδοχής του κτηρίου (reception).

Η σύνδεση του ισόγειου με τους υπόλοιπους ορόφους αλλά και με το υπόγειο της σύνθεσης, γίνεται από τρία εσωτερικά κλιμακοστάσια που βρίσκονται στα άκρα των κτιριολογικών μονάδων Κ1 και Κ3, και από ένα ημιυπαίθριο και στεγασμένο κλιμακοστάσιο στο μέσο της κτιριολογική μονάδας κατοικιών Α. Παράλληλα, δυο ημιυπαίθριες σκάλες στο ισόγειο καθώς και οι ημιυπαίθριοι χώροι του 1^{ου} ορόφου βοηθούν στην καλύτερη κυκλοφορία στο συγκρότημα κατοικιών.

Η είσοδος και η πρόσβαση στις μονάδες κατοικίας επιτυγχάνεται με διαφορετικό τρόπο σε κάθε επιμέρους κτιριολογική μονάδα. Στις μονάδες κατοικιών των κτιρίων Α και Β, επιτυγχάνεται μέσω ενός εξωτερικού ημιυπαίθριου και στεγασμένου διάδρομου που διατρέχει την μια από τις 2 μεγάλες πλευρές κάθε κτηρίου ανά όροφο, ενώ η είσοδος στις μονάδες κατοικίας των πτερυγών Γ και Δ επιτυγχάνεται μέσω εσωτερικών επιμήκη διαδρόμων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΙΝΗΣΗΣ

- εξωτερική οριζόντια κυκλοφορία
- εσωτερική οριζόντια κυκλοφορία
- κλιμακοστάσια
- δομημένος χώρος

6/ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ/ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

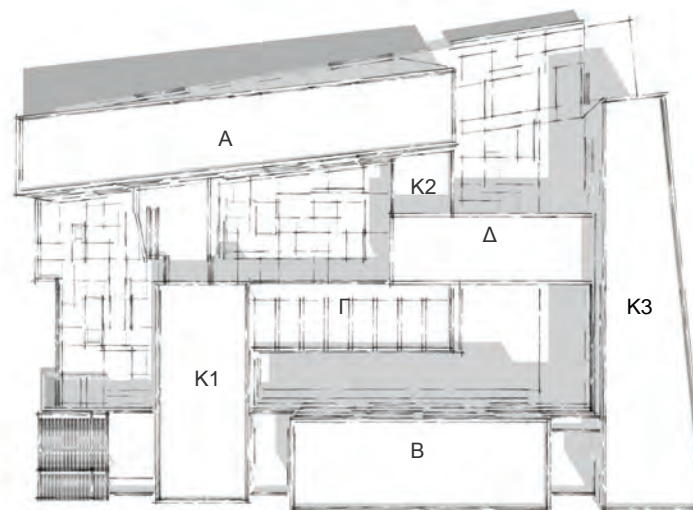
Η σύνθεση της κατοικίας επιτυγχάνεται στη πραγματικότητα από την ένωση 7 επιμέρους γραμμικών κτιριολογικών μονάδων διαφορετικού ύψους και μεγέθους. Πρόκειται για τέσσερις κτιριολογικές μονάδες κατοικιών (Α, Β, Γ και Δ) και για τρεις κτιριολογικές μονάδες με κοινόχρηστες εγκαταστάσεις (Κ1,Κ2,Κ3). Καταλαμβάνει μέγιστο ύψος δυο ορόφων και διαθέτει συνολικά 26 μονάδες κατοικίας για την τρίτη ηλικία, όπου μπορούν να φιλοξενηθούν συνολικά έως και 58 άτομα.. Παράλληλα διαθέτει συλλογικούς κοινόχρηστους χώρους και υπόγειες εγκαταστάσεις .

Πιο αναλυτικά:

Το **υπόγειο** του κτηριακού συγκροτήματος χωρίζεται σε 3 ανεξάρτητους επιμέρους υπόγειους χώρους συνολικού εμβαδού 593,71τ.μ., όπου βρίσκονται οι μεγάλοι αποθηκευτικοί χώροι του κτηριακού συγκροτήματος και το λεβητοστάσιο.

Στο ισόγειο, ένα μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνεται από τους υπαίθριους και ημιυπαίθριους χώρους του καθώς και από:

- 10 μονάδες κατοικίας ($E_{ολ}= 658,71$ τ.μ.)
- μεγάλη κοινόχρηστη τραπεζαρία με θέα στο ποτάμι (142,57 τ.μ.)
- κοινόχρηστη κουζίνα και βοηθητικοί χώροι (όπως ψυγείο/ αποθήκη τροφίμων) ($E_{ολ}= 72,22$ τ.μ.)
- κοινόχρηστα πλυντήρια για τους ενοίκους κατοικιών (53,24τ.μ.)
- χώρος για το προσωπικό (38 τ.μ.)
- χώρος υποδοχής (reception) (87,63 τ.μ.)
- αίθουσα με όργανα γυμναστικής (36,14 τ.μ.)
- αίθουσα αερόβιας γυμναστικής και χορού (97,74 τ.μ.)
- φαρμακείο (49,50 τ.μ.)
- βοηθ. χώροι (WC, αποθήκες, κλιμακοστάσια) ($E_{ολ}= 224,88$ τ.μ..)

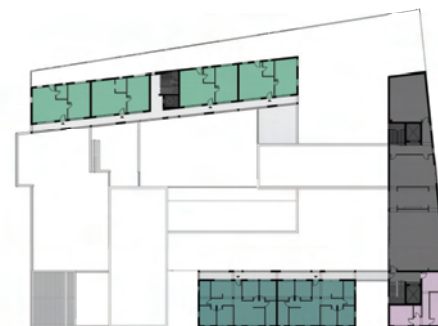
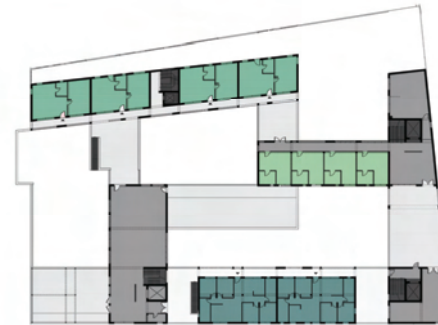
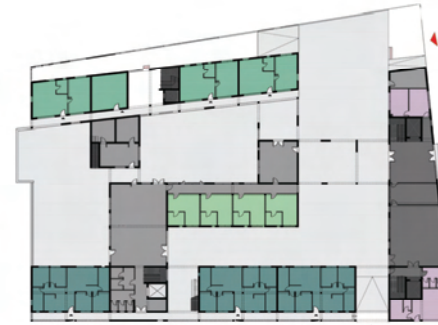

Ο 1^{ος} όροφος καταλαμβάνεται και αυτός αντίστοιχα από μεγάλους ημιυπαίθριους χώρους με την μορφή διαδρόμων και βεραντών, ενώ αντίστοιχα διαθέτει:

- 10 μονάδες κατοικίας ($E_{ολ}= 655,23$ τ.μ.)
- κοινόχρηστο μεγάλο καθιστικό με ημιυπαίθριο χώρο και θέα προς το ποτάμι (καθιστικό Α). (238,70 τ.μ.)
- κοινόχρηστο καθιστικό Β (45,37 τ.μ.) με μεγάλη στεγασμένη «βεράντα» (128,74 τ.μ.) και θέα προς την Γορίτσα και προς το εσωτερικό του συγκροτήματος
- κοινόχρηστος χώρος γραφείου (58,40 τ.μ.)
- κοινόχρηστη βιβλιοθήκη (65,59 τ.μ.)
- βοηθ. χώροι (WC, αποθήκες, κλιμακοστάσια) ($E_{ολ}=115,24$ τ.μ..)
- καθώς και ένα μεγάλο ημιυπαίθριο χώρο για χρήση λαχανόκηπου από τους ενοίκους της συλλογικής κατοικίας

Τέλος στο **τελευταίο όροφο (2^ο)** βρίσκονται:

- οι υπόλοιπες 6 μονάδες ($E_{ολ}= 524,55$ τ.μ.) κατοικίας,
- χώροι ιατρείου (παθολόγος και φυσιοθεραπευτής($E_{ολ}=65,59$ τ.μ.)), καθώς και όλοι οι χώροι που προορίζονται για συλλογική χρήση όχι μόνο από τους ενοίκους των κατοικιών αλλά και από τους κατοίκους της περιοχής, με σκοπό να ενθαρρύνουν την γνωριμία και τις σχέσεις μεταξύ τους, όπως : αίθουσα μουσικής και χορωδίας (58,40 τ.μ.), αίθουσα κεραμικής , χειροτεχνίας και ζωγραφικής με βοηθητ. χώρους (όπως χώροι για το ψήσιμο και την αποθήκευση των κεραμικών, χρωμάτων κ.λ.π.) καθώς και μια κενή αίθουσα για επέκταση των εργαστηρίων ή για χρήση που θα αποφασίσουν οι ένοικοι στο μέλλον. ($E_{ολ}= 174,11$ τ.μ.)

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

 κοινόχρηστος εξωτερικός χώρος	 χώροι προσωπικού/φαρμακείο/ιατρεία
 κοινόχρηστος εσωτερικός χώρος (για ενοίκους κατοικιών)	 μονάδες κατοικίας (τύπος α)
 κοινόχρηστος εσωτερικός χώρος (για ενοίκους κατοικιών + κατοίκους περιοχής)	 μονάδες κατοικίας (τύπος γ)
 κλιμακοστάσια	 μονάδες κατοικίας (τύπος β)

7/ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Στην προτεινόμενη συλλογική κατοικία οι μονάδες κατοικίας μπορούν να χωριστούν σε 3 βασικούς τύπους μονάδων κατοικίας με βάση την ομάδα χρηστών που απευθύνονται. Πρόκειται για μονάδες κατοικίας κυρίως ορθογώνιου σχήματος που καταλαμβάνουν πάντα ένα όροφο.

Οι μονάδες κατοικίας τοποθετούνται εν σειρά εφαιπτόμενες ή μια την άλλη σε ομάδες των 2-4 μονάδων κατοικίας ανά όροφο σχηματίζοντας τους 4 συμπαγής όγκους κατοικιών του συγκροτήματος (κτήριο Α, Β, Γ, Δ)

Η εσωτερική τους οργάνωση διαφέρει ανάλογα με τον τύπο κατοικίας στον οποίο ανήκουν. Γενικά οι περισσότεροι κύριοι χώροι (π.χ. καθιστικό, υπνοδωμάτια) έχουν νότιο προσανατολισμό ενώ οι βοηθητικοί χώροι (κουζίνα, λουτρό) να έχουν βόρειο προσανατολισμό.

Όλες οι κατοικίες διαθέτουν ημιυπαίθριο ή εν μέρει ημιυπαίθριο κοινόχρηστο χώρο με την μορφή διαδρόμου, και σε όλες παρέχεται η δυνατότητα επιλογής κάποιων υπηρεσιών (π.χ. σίτιση, ιατρική μέριμνα, καθαριστήριο, κ.λ.π) για όσο χρονικό διάστημα αυτό είναι επιθυμητό από τους χρήστες.

Μονάδες κατοικίας τύπου α

Συνολικός αριθμός μονάδων στο κτήριο: 11

Πρόκειται για ανεξάρτητες και αυτοτελείς μονάδες κατοικίας με εμβαδόν περίπου 56,68τ.μ.

Προορίζονται για ηλικιωμένα ζευγάρια ή για 2 άτομα που θέλουν να μείνουν μαζί (π.χ. δυο αδέρφια) και που επιθυμούν να μείνουν σε μια κατοικία χωρίς να στερούνται την ανεξαρτησία τους αλλά και τις παροχές που μια συλλογική κατοικία μπορεί να τους παρέχει. Οι κατοικίες αυτές διαθέτουν τραπεζαρία, καθιστικό και κουζίνα, μεγέθους ικανού να εξυπηρετήσουν τις καθημερινές ανάγκες 2 ατόμων, καθώς και ένα μεγάλο υπνοδωμάτιο με δυνατότητα «διαίρεση» σε δύο μικρότερα στο μέλλον.

Μονάδες κατοικίας τύπου β

Συνολικός αριθμός μονάδων στο κτήριο:7

Σε αυτήν την περίπτωση, προτείνεται ένας πιο «κοινοβιακός» και συλλογικός τρόπος ζωής για άτομα που είναι μόνα τους στην ζωή και αναζητούν συντροφία και παρέα.

Πρόκειται για μονάδες κατοικίας που μπορούν να φιλοξενήσουν έως και 4 άτομα.

Η κάθε μονάδα κατοικίας έχει εμβαδόν περίπου 94τ.μ. και διαθέτει 4 υπνοδωμάτια που αποτελούν τον «ιδιωτικό» χώρο του κάθε ενοίκου. Επίσης διαθέτει κοινόχρηστο καθιστικό, τραπεζαρία, κουζίνα, καθώς και δύο λουτρά προς συλλογική χρήση.

Μέσω της κοινής χρήσης των χώρων αυτών ενθαρρύνεται η δημιουργία στενών σχέσεων με τους υπόλοιπους χρήστες, αλλά παράλληλα με την συνεργασία και τον καταμερισμό των εργασιών που αφορούν το σπίτι (π.χ. μαγείρεμα, καθάρισμα) μεταξύ των χρηστών μπορούν να εξισορροπηθούν τυχόν αδυναμίες. Σε αυτήν την περίπτωση το αίσθημα της ανασφάλεια μπορεί να εκμηδενιστεί, ενώ μέσα από την συνεισφορά και την συντροφικότητα να έχουμε θετική επίδραση στην ψυχολογία των μελών.

Μονάδες κατοικίας τύπου γ

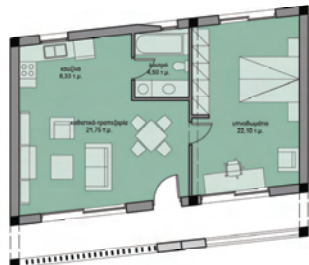
Συνολικός αριθμός μονάδων στο κτήριο:8

Πρόκειται για μονάδες κατοικίας που απαρτίζονται από ένα υπνοδωμάτιο και το λουτρό τους, συνολικού εμβαδού 28,85τ.μ. Οι κατοικίες αυτές απευθύνονται μόνο σε ηλικιωμένα άτομα με ειδικές ανάγκες, με δυσκολία κίνησης ή που να χρειάζονται κάποια περισσότερη προσοχή και φροντίδα.. Οι κατοικίες αυτές είναι τοποθετημένες κοντά σε μεγάλους κοινόχρηστους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, διαμορφωμένους έτσι ώστε να αποτελούν ένα οικείο και φιλόξενο περιβάλλον για αυτούς (π.χ. κοινόχρηστη τραπεζαρία και καθιστικό, βιβλιοθήκη κ.λ.π.)

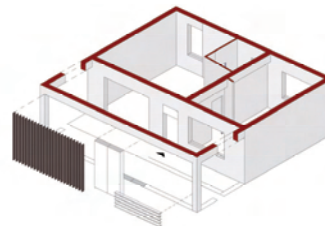
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΥΠΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ

Ε= 56,68 τ.μ
11 μονάδες

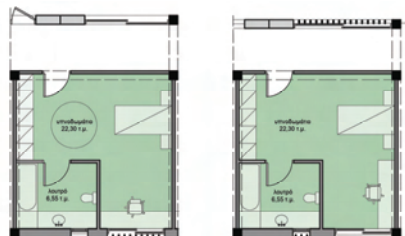
κτίση τύπου Α
κλίμακας 1:50

3D απεικόνιση μονάδας κατοικίας τύπου Α

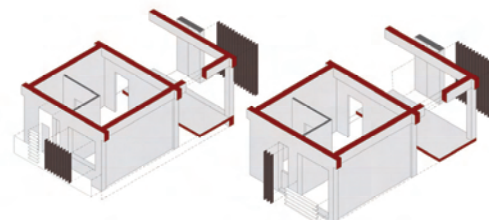

Ε= 28,85 τ.μ
8 μονάδες

κτίση τύπου Γ1
κλίμακας 1:50

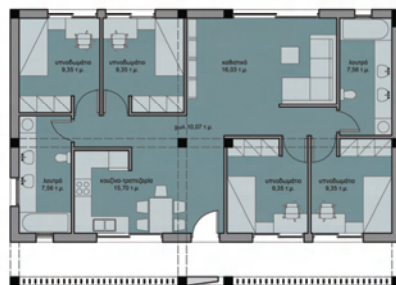
κτίση τύπου Γ2
κλίμακας 1:50

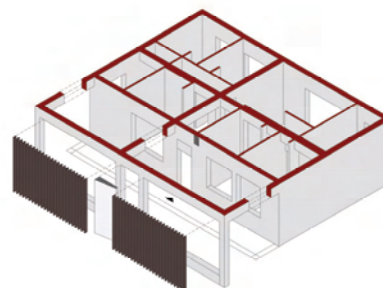
3D απεικόνιση μονάδων κατοικίας τύπου Γ1 και Γ2

Ε= 04,32 τ.μ
3 μονάδες

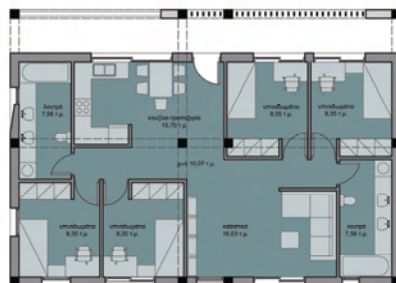
κτίση τύπου Β1
κλίμακας 1:50

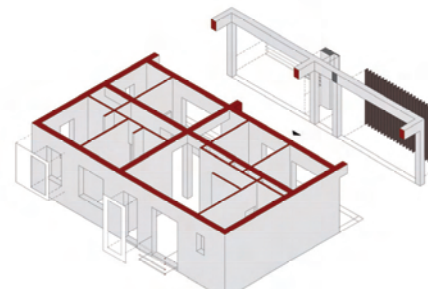
3D απεικόνιση μονάδας κατοικίας τύπου Β2

Ε= 04,32 τ.μ
4 μονάδες

κτίση τύπου Β2
κλίμακας 1:50

3D απεικόνιση μονάδας κατοικίας τύπου Β2

8/ ΧΡΗΣΗ ΥΛΙΚΩΝ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΟΨΕΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στο σχεδιασμό και στην οργάνωση της κατοικίας, τόσο ως προς την κάτοψη όσο και ως προς τις όψεις της, έτσι ώστε να αποτελέσει ένα φιλόξενα κοινωνικά περιβάλλον όχι μόνο ως προς τους χρήστες της αλλά και ως προς την υπόλοιπη γειτονιά. Λήφθηκαν σοβαρά υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες της τρίτης ηλικίας ώστε να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον που θα τους παρέχει μέγιστη ελευθερία κινήσεων και ποικιλία διαδρομών.

Οι όψεις του κτηριακού συγκροτήματος οργανώνονται έτσι ώστε να έχουν ένα σαφές και διακριτό ύφος τόσο στο εξωτερικό του κτηριακού συγκροτήματος όσο και στο εσωτερικό του που θα υποδηλώνει και την χρήση τους (κατοικίες ή κοινόχρηστοι χώροι). Αυτό έγινε σκόπιμα ώστε να γίνεται άμεσα αντιληπτό από τα ηλικιωμένα άτομα που θα φιλοξενηθεί και να μην τους προκαλεί σύγχυση.

Πρόθεση μου ήταν το τελικό αποτέλεσμα των όψεων της κατοικίας να είναι αρκετά σύγχρονο αλλά να έχει αναφορές σε στοιχεία παλαιών κατοικιών του Βόλου ώστε να δίνει μια ποιο «ζεστή» αίσθηση στους κατοίκους της.

Αυτό επιχειρήθηκε να γίνει με δύο τρόπους:

α/ μέσα από την χρήση υλικών και χρωμάτων που να είναι οικεία στα ηλικιωμένα άτομα (π.χ. μάρμαρο, πέτρα Πηλίου, μπετόν, σοβάς σε γκρι και λευκούς τόνους, ξύλο κ.λ.π.)

Και β/ μέσα από την επανάχρηση και την «αναπροσαρμογή» σε μια πιο σύγχρονη έκδοση παραδοσιακών στοιχείων όπως π.χ. είναι οι λευκές κορνίζες των παραθύρων.

Έτσι τα κτήρια που απαρτίζονται από τους κοινόχρηστους χώρους της κατοικίας επενδύονται με σκούρα γκρι πέτρα ενώ οι εξωτερικές όψεις των κατοικιών βάφονται σε γκρι τόνους. Οι διαφορετικού μεγέθους

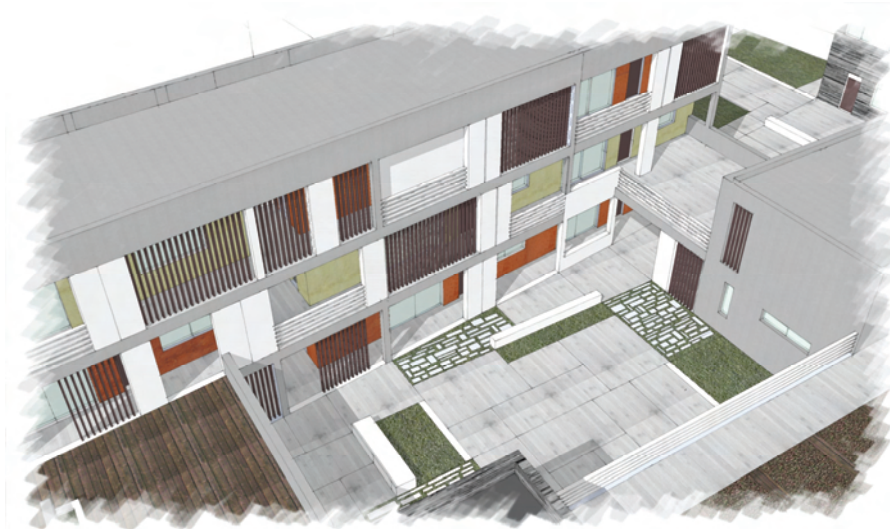
λευκές κορνίζες των παραθύρων που εναποτίθενται τυχαία στα διάφορα ανοίγματα του κτηρίου σε συνδυασμό με τους λευκούς επικλινείς τοίχους έρχονται να «διαταράξουν» των «ρυθμό» των ανοιγμάτων αλλά και το γκριζο χρώμα των εξωτερικών όψεων του συγκροτήματος.

Οι εξωτερικές πλευρές της συλλογικής κατοικίας διατρέχονται από μια «λευκή κορδέλα» που άλλες φορές συνεχίζει και στο εσωτερικό της κατοικίας τόσο στις όψεις της όσο και στο δάπεδο της, και άλλες φορές διακόπτεται και παίρνει την μορφή στηθαίων και σταθερών καθισμάτων στους ημιυπαίθριους χώρους της .

Η εναλλαγή των κάθετων και οριζόντιων ξύλινων στοιχείων και η επανάληψη των λευκών κάθετων επιφανειών προσδίδουν ένα ιδιαίτερο ύφος στο ημιυπαίθριους διαδρόμους του κτηρίου και παράλληλα λειτουργούν σαν «οπτικό» φίλτρο προστασίας του εσωτερικού τους.

Αυτή η σχέση καθέτου και οριζόντιου στοιχείου επαναλαμβάνεται και στα ανοίγματα των εσωτερικών όψεων των μονάδων κατοικίας τύπου γ, όπου εκεί πέραν της διακοσμητικής τους ιδιότητας, λειτουργούν σαν κάγκελα προστασίας των ανοιγμάτων τους .

Τέλος , οι ημιυπαίθριοι χώροι διαμορφώνονται σαν μικρές «πλατείες», που είναι ειδικά διαμορφωμένες έτσι ώστε να είναι προσβάσιμες από όλους και να αποτελούν ένα ευχάριστο περιβάλλον. Η κατάλληλη φύτευση (μπουκαμβίλιες, γιασεμί, φούλι, αναρριχώμενα φυτά κ.λ.π.) και τα φυλλοβόλα δέντρα θα το κάνουν πιο οικείο προς τα άτομα της τρίτης ηλικίας, αλλά παράλληλα θα παρέχουν και την απαραίτητη σκίαση τις θερμές μέρες του καλοκαιριού χωρίς να εμποδίζουν τον ηλιασμό των μονάδων κατοικίας των χειμώνα .

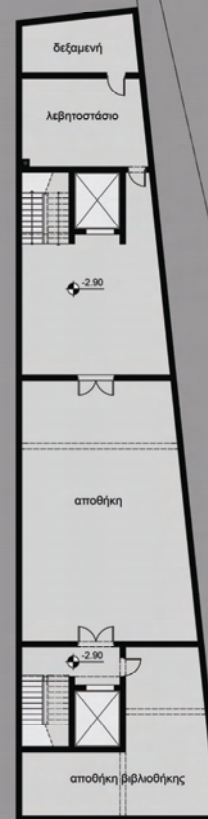

ΓΡΑΜΜΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

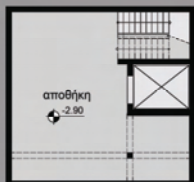
Δ

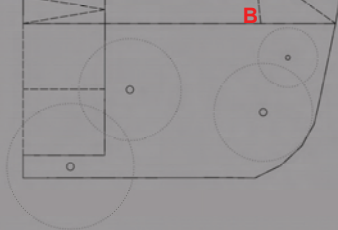
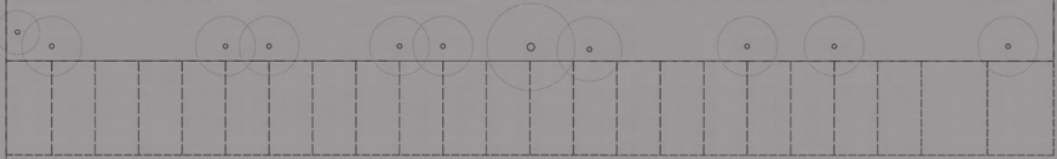
Γ

A

B

κάτοψη υπογείου

ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΡΩΦ

ΟΔΟΣ ΑΛΤΟΥΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ

κάτοψη ισογείου

κάτοψη α' ορόφου

ΧΕΙΜΑΡΙΣ ΑΝΑΓΡΟΣ

ΟΔΟΣ ΟΝΗΛΙΝΙΔΟΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΛΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΛΗΤΟΥΣ

0 3 6 12

Κάτοψη ισογείου με υλικά

ΧΕΙΜΑΡΡΟΣ ΑΝΑΡΡΟΣ

ΟΔΟΣ ΑΝΤΙΠΙΛΑΔΟΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΛΟΥ

ΟΔΟΣ ΑΗΤΟΥΣ

0 3 6 12

Κάτοψη δώματος με υλικά

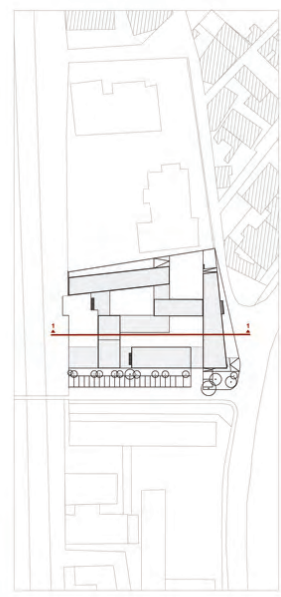

όψη ΑΒ

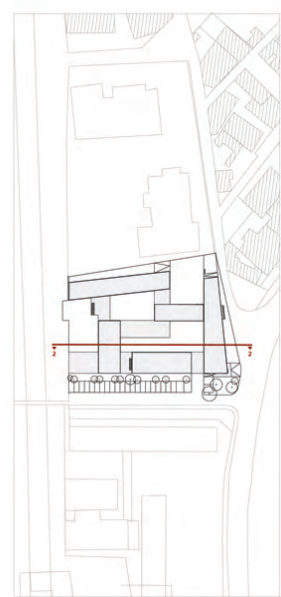

όψη ΒΓ

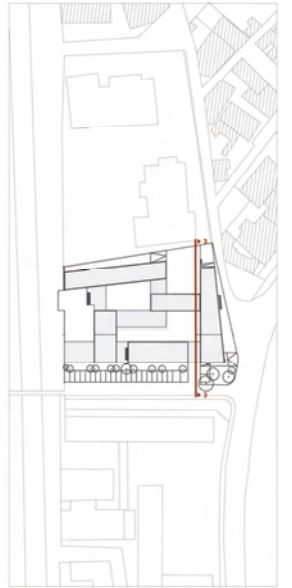

οψοτομή 1-1

οψοτομή 2-2

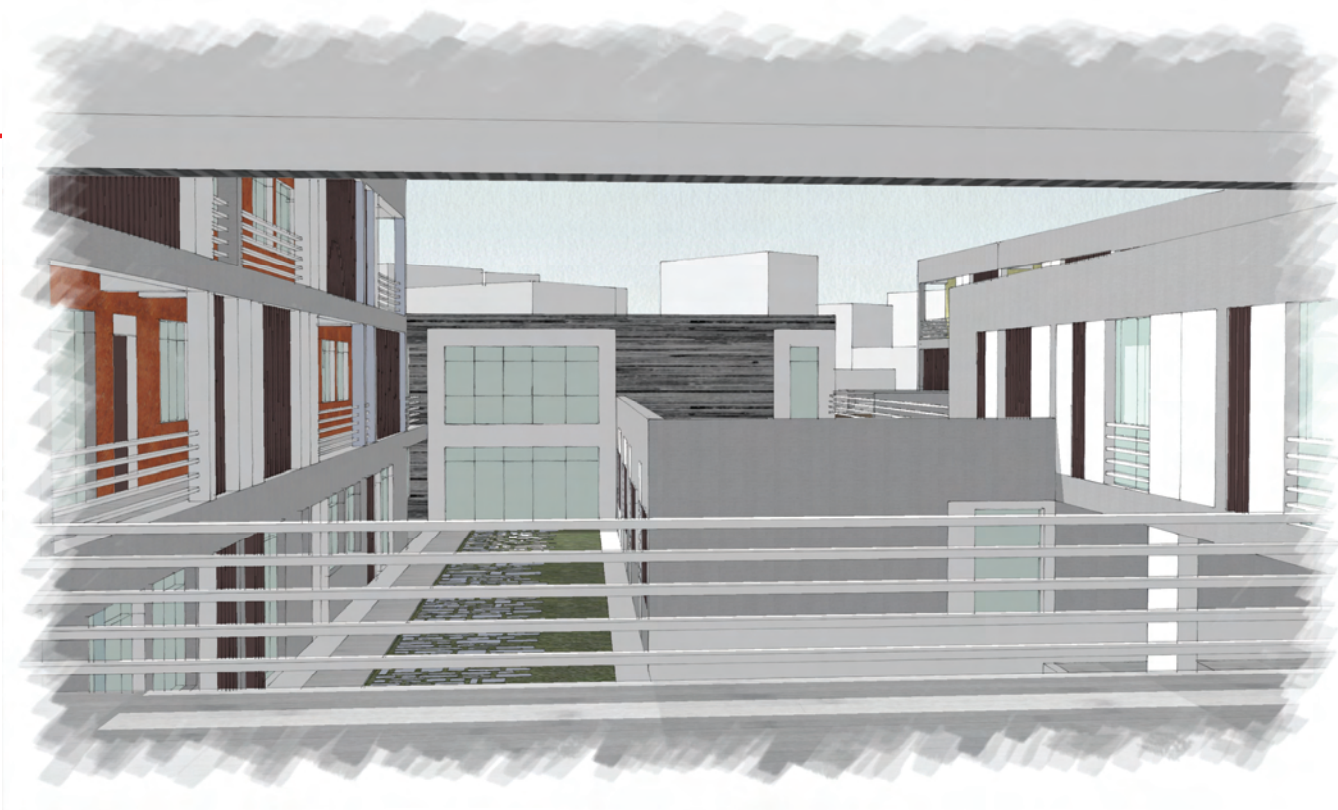
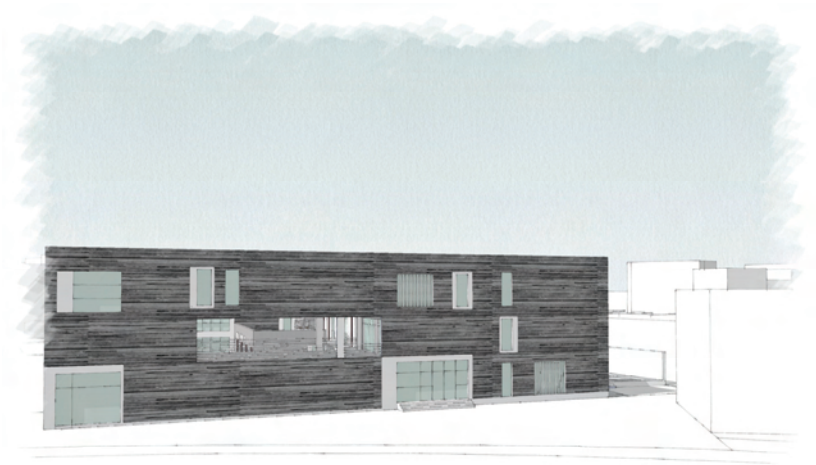

οψοτομή 3-3

τριδιάστατα σχέδια

τριδιάστατα σχέδια

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ

Beavouir, Simone de (1980), Ε. Έμκε (μτφρ.), *Τα γηρατειά*, Αθήνα: Γλάρος

Johnson, Paul and Thane Pat, (2008), Σ. Κωνσταντινέα (επιμ.-μτφρ.), *Τα γηρατειά από την αρχαιότητα έως τη μετανεωτερικότητα*, Αθήνα: Πολύτροπον

Kastenbaum, Rober (1982) Σ. Κασσιώτης και Δ. Μακρής (επιμ.), Ε.Τζελέπογλου (μτφρ.), *Η τρίτη ηλικία: τα χρόνια της ολοκλήρωσης*, Αθήνα: Ψυχογιός

Slater, Robert (2003), Μ.Μαλικιώτη -Λοΐζου (επιμ.) και Σ.Μεταξάς (μτφρ.) , *Θλιμμένος χειμώνας ή δεύτερη άνοιξη; Η ψυχολογία της Γήρανσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

